

Promemorian – Reformering av avfallslagstiftningen

Tullverket har granskat promemorian mot bakgrund av myndighetens uppdrag och hur förslaget kan komma att påverka myndighetens verksamhet. Tullverket berörs av förslagen såväl i myndighetens brottskämpande verksamhet som inom ramen för myndighetens administrativa förfaranden, när myndigheten verkställer ett beslut om förverkande eller förstöring av en vara. Enligt regelverket anses Tullverket då vara innehavare av avfall och omfattas därmed av skyldigheten i 3 kap. 9 § avfallsförordningen (2020:614) att se till att förpackningar skiljs från sitt innehåll. Enligt förslaget i promemorian undantas Tullverkets avfallshantering i fråga om en förpackad produkt som omfattas av ett beslut om förverkande eller förstöring i myndighetens brottsbekämpande verksamhet liksom förpackningar som kan innehålla smittförande avfall.

Tullverket noterar även behovet av undantag från utsortering av myndighetens uttjänta uniformer och liknande beklädnad som inte lämpar sig för återbruk eller materialåtervinning.

Tullverkets ställningstagande

Tullverket är positivt till förslaget i promemorian om att undanta Tullverket från kravet att skilja förpackning från dess innehåll när en produkt omfattas av ett beslut om förverkande eller förstöring. Det föreslagna undantaget i 3 kap. 9 § andra stycket andra punkten avfallsförordningen behöver dock utvidgas för att täcka hela Tullverkets behov.

Enligt nu gällande reglering är Tullverket skyldigt att skilja beslagtagna och förverkade narkotika från det emballage och förpackningsmaterial som den förvarats i, trots att varken narkotikan eller dess förpackning i praktiken kan återvinnas. Narkotika smugglas in i olika typer av emballage som förblir kontaminerade och därför inte lämpar sig att återvinna. I vissa fall innebär det en hälsorisk för tullpersonalen att hantera preparaten.

I promemorian föreslås ytterligare undantag från skyldigheten att skilja förpackning från dess innehåll, om det finns ett beslut om förverkande eller förstörande av en förpackad produkt som har meddelats av en brottsbekämpande myndighet eller domstol (se avsnitt 8.8). Promemorians förslag i 3 kap. 9 § andra stycket andra punkten avfallsförordningen innebär att illegala varor, bl.a. narkotika, som förverkats på grund av brott och ska förstöras undantas från innehavarens skyldighet att skilja förpackning från dess innehåll. Inom ramen för Tullverkets kontrollverksamhet förstör Tullverket även mycket animaliska produkter som enligt promemorians förslag framöver kommer omfattas av ett särskilt undantag för förpackningar som innehåller smittförande avfall i promemorians förslag till 3 kap. 9 § andra stycket första punkten avfallsförordningen. Tullverket är positivt till promemorians

förslag i dessa delar då hanteringen av narkotiska preparat och animaliska produkter, dels utgör en hälsorisk för tullpersonalen, dels inte kan motiveras ur miljöhänsyn.

Det är positivt att författningsförslaget i 3 kap. 9 § andra stycket andra punkten avfallsförordningen är utformat så att det omfattar både beslut om förverkande och beslut om förstöring, eftersom det i vissa situationer endast fattas ett av dessa beslut. Ett förverkande innebär att staten tar över äganderätten till en vara. Att en vara förverkas innebär däremot inte alltid att den ska förstöras, den ska i första hand säljas på offentlig auktion om det inte bedöms olämpligt.

Författningsförslaget bör dock utformas som ett generellt undantag så att det även omfattar situationer när varor ska förstöras i enlighet med ett administrativt förfarande. Beslut om förstöring fattas i dessa fall inte av Tullverket i egenskap av brottsbekämpande myndighet och varan har inte varit tagen i beslag utan kan vara omhändertagen på annan rättslig grund.

Tullverket verkställer även beslut som Åklagarmyndigheten fattar i fråga om beslagtagna varor som Tullverket förvarar. Dessa situationer bör alltså omfattas av undantaget.

Regleringen i 3 kap. 9 § andra stycket andra punkten avfallsförordningen skulle t.ex. kunna utformas enligt följande:

”2. om det finns ett beslut om förverkande eller förstörande av en förpackad produkt som har meddelats av en myndighet eller domstol.”

Missbrukssubstanser bör omfattas av undantaget

Regleringen behöver även undanta missbrukssubstanser som ännu inte har klassificerats som narkotika eller hälsofarliga vara, men kan antas bli det och därför ska förstöras enligt bestämmelser i lagen (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser. Enligt den lagen fattas endast beslut om förstöring utan föregående beslut om förverkande. Beslut om förstöring av missbrukssubstanser i ärenden som är enkla, fattas av tullåklagare med stöd av 4 och 11 §§ samma lag. I andra fall överlämnas ärendet till Åklagarmyndigheten för beslut om förstöring. Ett beslut om förstöring kan överklagas till allmän domstol.

I dessa fall kan Tullverkets ingripande och förstöring inte klassificeras som ”brottsbekämpande verksamhet” och Tullverket agerar därför inte i egenskap av en brottsbekämpande myndighet. Inte heller denna situation omfattas av den föreslagna regleringen om undantag i avfallsförordningen. På samma sätt som gäller för narkotika kan dessa missbrukssubstanser i sig inte återvinnas och avfallssorteringen kan innebära en arbetsmiljörisk för tulltjänstemännen. Det kan dessutom vara tveksamt ur miljösynpunkt, på samma sätt som gäller för narkotika, att återvinna förpackningar som är kontaminerade med missbrukssubstanser. Jämför med att läkemedel redan är undantaget enligt nu gällande regelverk.

Omhändertagna punktskattepliktiga varor bör omfattas av undantaget

Regleringen behöver även omfatta punktskattepliktiga varor såsom alkohol, cigaretter och andra tobaksvaror som omhändertagits av Tullverket och som ska förstöras i enlighet med tullbefogenhetslagen (2024:710). Som regel fattas även beslut om förverkande av punktskattepliktiga varor av allmän förvaltningsdomstol i enlighet med 4 kap. 9 § lagen (1998:506) om flyttning och kontroll av vissa punktskattepliktiga varor. I vissa fall får frågan dock prövas av en tullåklagare eller annan särskilt förordnad tulltjänsteman. I dessa fall fattas inget särskilt beslut om förstöring av Tullverket.

I likhet med vad som anförts ovan utgör denna hantering inte brottsbekämpande verksamhet och faller därför utanför promemorians förslag om undantag. Det innebär att betydande mängder alkohol och tobaksvaror kommer behöva skiljas från sina förpackningar av tulltjänstemän, vilket skulle utgöra en oproportionerligt stor belastning ur resurssynpunkt för Tullverkets del. Tullverket har inte heller nödvändiga praktiska förutsättningar på plats för att göra detta. Det vore vidare olyckligt om Tullverket behöver ha olika rutiner för avfallshanteringen av alkohol eller tobaksvaror beroende på om de varit beslagtagna (brottsbekämpande verksamhet) eller omhändertagna (administrativ verksamhet). Det riskerar att bidra till ineffektivitet och fel i hanteringen.

Legala varor som s.k. herrelösa varor eller varor som är förbjudna på EU:s inre marknad bör omfattas av undantaget

Regleringen bör även omfatta andra legala varor som inte är godkända på EU:s inre marknad och ska förstöras efter beslut av Tullverket i enlighet med artikel 197–198 i tullkodex¹. I de avsedda fallen sker förstöringen på Tullverkets initiativ eller på grund av annan myndighets regler.

Tullverket har rätt att förstöra varor som utgör varumärkesintrång vid parallellimport eller piratkopiering samt i stort sett vilken legal vara som helst som inte uppfyller lagstadgade krav vid införseln eller där ägaren inte går att finna. Det kan i dessa fall vara fråga om stora partier med omhändertagna varor, såsom t.ex. varor som har belagts med importförbud eller varor som det inte har betalats någon tull och andra avgifter för och som av denna anledning inte har frigjorts. I många fall befinner sig varorna rent fysiskt i Tullverkets lokaler men det är en privatperson som är ansvarig för varan. Eftersom varan står under tullövervakning och inte får föras in är det olämpligt att en privatperson ska ansvara för den praktiska avfallshanteringen. Det bör inte heller ankomma på Tullverket att bistå enskilda utöver att säkerställa att varan lämnas för destruktion eller återvinning.

Dessa situationer omfattas inte heller av promemorians förslag till undantag eftersom även detta är fråga om förstöring efter beslut om administrativt förverkande. Animaliska produkter omfattas dock av undantaget i 3 kap. 9 § andra stycket 1b) samma förordning. Att skilja alla förpackningar från dess innehåll skulle innebära en stor kostnad och en stor

---

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 952/2013 av den 9 oktober 2013 om fastställande av en tullkodex för unionen.

resursåtgång för Tullverket. Det innebär att en tulltjänsteman skulle behöva bevaka avfallshanteringen, eftersom aktuella varor ännu står under tullkontroll. Det vore vidare olyckligt om Tullverket behöver ha olika rutiner för avfallshanteringen beroende på vilken rättslig grund som Tullverkets verkställighet vilar på.

Sammantaget talar detta för att det är motiverat med ett generellt undantag från kravet på att skilja förpackningen från dess innehåll när Tullverket verkställer beslut om förstöring på eget initiativ.

Avfallshantering av textil från uniformer m.m. (avsnitt 8.2 och 8.6)

Tullverket noterar att det sedan den 1 januari 2025 finns ett generellt krav på utsortering av textil samt att det därmed är förbjudet för innehavaren av avfall att lämna textil direkt till en förbränningscentral (3 kap. 3 a § avfallsförordningen (2020:614) resp. 3 kap. 2 § avfallsförordningen i promemorians förslag).

Den redan genomförda regeländringen innebär att Tullverket och andra rättsvårdande myndigheter numera är skyldiga att lämna uttjänta uniformer och annan beklädnad till en återvinningscentral, som får ta ställning till om dessa lämpar sig för återbruk eller materialåtervinning (i enlighet med 3 kap. 26 § och 4 kap. 5 § andra stycket avfallsförordningen i promemorians förslag). Enligt Tullverkets mening är detta inte en lämplig ordning. Enligt promemorians förslag föreslås inga undantag från utsorteringen varken för den som lämnar eller tar emot textilavfall. Det är inte heller möjligt att ansöka om dispens. Normalt lämpar sig Tullverkets beklädnader inte för återbruk utanför myndigheten och vissa plagg har tryckta loggor som inte går att ta bort vid utsorteringen. Samtidigt kan Tullverket konstatera att risken för infiltration och otillbörlig påverkan kan noteras inom i stort sett alla verksamheter. Den reglerade ordningen innebär därmed en risk för att uttjänta uniformer och liknande kan komma i orätta händer. Det bör även fortsatt ankomma på Tullverket att fullgöra sitt miljöansvar på lämpligt sätt. Tullverket anser därför att det finns behov av ett generellt undantag från ovannämnda krav på utsortering av beklädnader från Tullverket och andra rättsvårdande myndigheter alternativt en möjlighet för dessa att ansöka om dispens hos Naturvårdsverket enligt 3 kap. 27 § avfallsförordningen i promemorians förslag.

Ärendets handläggning

I detta ärende har överdirektören Bodil Taylor beslutat. Föredragande har varit verksjuristen Malin Lundberg. I den slutliga handläggningen har även enhetschefen Cecilia Riddselius deltagit.

TULLVERKET

Bodil Taylor

Kopia till:

Finansdepartementet, S3

Tullverket

Verksledningsstaben

Kommunikationsavdelningen

Tullkriminalavdelningen och Kontrollavdelningen och Administrationsavdelningen